

Stockholm 2014-11-14

Regeringskansliet
Miljödepartementet, naturmiljöenheten

E-post: m.registrator@regeringskansliet.se
Kopia till: mattis.loberg@regeringskansliet.se

Miljödepartementets dnr M2014/1451/Nm

Svar på remiss avseende Vattenverksamhetsutredningens slutbetänkande "I vått och torrt – förslag till ändrade vattenrättsliga regler" SOU 2014:35

SveMin är nationell branschförening för gruvor, mineral- och metallproducenter i Sverige. Antalet medlemsföretag uppgår till ett 50-tal. Medlemsverksamheterna förekommer i hela landet, varav gruvorna huvudsakligen är lokaliserade till norra Sverige och Bergslagen.

Inledande kommentarer

SveMin ansluter sig till vad som framförs i Svenskt Näringslivs remissvar (daterat 2014-10-23) avseende Vattenverksamhetsutredningens slutbetänkande. Därutöver har SveMin anledning att särskilt uppmärksamma några delar av utredningens förslag.

SveMins remissvar nedan tar sin utgångspunkt i, och avser att speciellt påtala, delar av utredningens förslag som har särskild betydelse för gruv- och mineralindustrin.

En generell synpunkt är att utredningens förslag (delbetänkande SOU 2013:69) att införa krav på nyprövning av vattenverksamheter som saknar tillstånd enligt miljöbalken (MB) kan få indirekta negativa konsekvenser för svensk gruv- och mineralindustri och övrig basindustri. Om prövningarnas omfattning och kostnader innebär att ägare till mindre vattenkraftsproduktion väljer att inte söka nya tillstånd, innebär detta att kraftvolymen försvinner från marknaden. Likaså kan nya villkor för större vattenkraftsanläggningar innebära försämrade flexibilitet i produktionen och därmed försämrade förutsättningar för vattenkraftsproduktion att fungera som reglerkraft. För industrin kan detta bli särskilt kännbart i en tid när andelen icke reglerbar energiproduktion förväntas öka. Det kommer också att få betydelse för den totala systemkostnaden för elenergi på den nordiska elmarknaden. Konsekvenserna av detta kommer sammantaget att indirekt påverka gruvindustrin negativt.

Om förslaget att kräva tillståndsprövning av vissa vattenverksamheter som inte har tillstånd enligt MB (nyprövningskravet) genomförs måste det ske en kraftig resursförstärkning till mark- och miljödomstolarna för att måltillströmningen ska klaras. Det förutsätter även resursförstärkning till de

andra myndigheter som är involverade i prövningarna (t.ex. länsstyrelserna i gruvlänen). Utan ökade anslag är risken överhängande att andra tillståndspliktiga verksamheter kommer att få betydligt längre handläggningstider i mark- och miljödomstolarna. Detta kommer i stor utsträckning att drabba gruvindustrin, som i vart fall i landets nordliga delar vanligen genomför ett flertal prövningar varje år. Konsekvensen är inte bara att miljöprövningarna riskerar att ta längre tid, utan det leder också till att möjligheten att genomföra produktionshöjande och processförbättrande åtgärder i verksamheterna hämmas.

Sammanfattning av synpunkter på slutbetänkandet

- Om nyprövningskravet genomförs riskerar det att påverka tillgången på reglerkraft på elmarknaden, vilket i förlängningen kommer att ha negativa konsekvenser för svensk industri.
- Om nyprövningskravet genomförs behövs resursförstärkning till framförallt mark- och miljödomstolar, men också vissa myndigheter, för att inte tiden för prövning i ansökningsmål ska bli oacceptabelt lång.
- Om prövningsplikten för vattenverksamhet utformas enligt utredningens förslag är det viktigt att länsstyrelsernas miljöprövningsdelegationer får möjlighet att gemensamt handlägga anmälan om vattenverksamhet och anmälningar om miljöfarlig verksamhet som har samma sökande. Det är också viktigt att vissa ändringar av vattenverksamheter som har tillstånd enligt MB kan hanteras genom anmälningsförfarande.
- SveMin avstyrker den föreslagna ändringen av 16 kap. 7 § MB som innebär att vid prövning av miljöfarlig verksamhet och vattenverksamhet ska hänsyn tas till annan verksamhet av vikt som i framtiden kan antas komma att bedrivas i närområdet.
- SveMin tillstyrker utredningens förslag att avskaffa kravet på rådighet som processförutsättning för tillstånd till vattenverksamhet.
- SveMin avstyrker den föreslagna ändringen av 24 kap. 5 § 1 st. MB genom vilken det införs att omprövning kan ske med hänvisning till "anläggningens utformning".

Kommentarer på innehållet i utredningen

1. 4.2.2 Prövningspliktens omfattning

SveMin motsätter sig inte utredningens förslag till utformningen av provningsplikten av vattenverksamhet. I sammanhanget bör emellertid två aspekter särskilt uppmärksammas.

- 1) Om förslaget fullföljs är det viktigt att utredningens förslag om gemensam handläggning av anmälningssärenden genomförs, dvs. att länsstyrelsernas miljöprövningsdelegationer ges rätt att gemensamt få handlägga anmälningssärenden om miljöfarlig verksamhet och vattenverksamhet med samma sökande.
- 2) SveMin understryker betydelsen av att systemet innehåller en bestämmelse som medger att vissa ändringar av tillståndspliktig vattenverksamhet kan hanteras genom ett anmälningsförfarande (se även Svenskt Näringslivs remissvar). Avsaknad av möjlighet till anmälningsförfarande för vissa ändringar skulle innebära en omotiverad skillnad till det sämre i detta avseende jämfört med miljöfarlig verksamhet.

2. 4.2.11 Hänsyn till allmänna intressen och fisket; bygdeavgifter och fiskeavgifter m.m.

SveMin avstyrker den ändring av 16 kap. 7 § MB som föreslås som en konsekvens av att 11 kap. 7 § MB föreslås upphävas. Den föreslagna lydelsen innehåller en rad relativa parametrar som sammantaget gör att den föreslagna ändringen skulle ge oöverblickbara konsekvenser för verksamhetsutövare som bedriver miljöfarlig verksamhet. Vad menas till exempel med "en annan verksamhet av vikt" och vem avgör när så är fallet? Likaså är det oklart vilket tidsperspektiv som avses med "i framtiden" och vad som menas med "närområde". Sammantaget öppnar detta för inkonsekventa och omotiverade skillnader i tillämpningen. Därtill öppnar rekvisitet "kan antas" för invändningar och överklaganden som kan grundas på spekulationer om kommande förhållanden.

SveMin anser att konsekvenserna av den föreslagna ändringen inte har belysts och analyserats ordentligt. I motsats till utredningen anser SveMin att skillnaden mellan den föreslagna bestämmelsen 16 kap. 11 § MB är avsevärd, eftersom den senare avser *samtidig* prövning av två vid prövningstillfället *planerade och definierade* verksamheter.

3. 4.2.12 Rådighet

SveMin tillstyrker utredningens förslag att avskaffa kravet på rådighet som processförutsättning för tillstånd till vattenverksamhet. I gruvsammanhang erhålls rådighet över den mark som behöver tas i anspråk genom markanvisning enligt minerallagen. Markanvisning är en förutsättning för den planerade verksamheten eftersom bearbetning och därmed sammanhängande verksamhet som sker i dagen enbart får utföras på mark som anvisats för ändamålet. Markanvisningsförrättning sker normalt efter att verksamhetsutövaren fått tillstånd enligt miljöbalken. Rådighet vid tillståndsprövningen av vattenverksamhet blir för gruvverksamhet därav ett formellt krav enbart för processen, som måste lösas genom avtal utan praktisk betydelse för verksamhetens bedrivande eftersom sökanden ändå behöver markanvisning för att kunna bedriva gruvverksamheten.

4. 6.3.1 Vad i tillståndet och villkoren som kan omprövas enligt 24 kap. 5 § MB; och 8.8.1 Omprövning av verksamheten och anläggningen av miljömässiga skäl

SveMin avstyrker den föreslagna ändringen av 24 kap. 5 § 1 st. MB genom vilken det tilläggs att omprövning kan ske med hänvisning till "anläggningens utformning". SveMin delar inte utred-

ningens bedömning att detta tillägg enbart är ett förtydligande av vad som redan gäller, utan anser att tillämpningsområdet kommer att utvidgas avsevärt. Eftersom bestämmelsen föreslås bli generell tillämplig för verksamheter som är tillståndspliktiga enligt MB finns en inte obetydlig risk för att omprövningsprocesser kommer att initieras i syfte att åstadkomma anläggningsändringar till följd av till exempel förändringar i omgivningen (jfr. 24 kap. 5 § 1 st. punkt 5 och 6 MB) eller för att genomföra myndigheters önskemål eller krav på användande av annan teknik.

Förslaget är särskilt allvarligt i kombination med utredningens överväganden om att femte stycket i samma bestämmelse ska upphöra att gälla. Konsekvensen av om det femte stycket upphävs är att rättssäkerheten och förutsägbarheten (särskilt möjligheten för verksamhetsutövaren att planera för kommande investeringar samt planering av fortsatt drift och utveckling av verksamheten) för verksamheter med gällande tillstånd enligt MB allvarligt försämrats. De juridiska och samhällsekonomiska aspekterna av detta är inte tillräckligt noggrant analyserade och behöver utredas grundligt innan några förändringar övervägs.

Stockholm, dag som ovan

SveMin, genom

Kerstin Brinhen, branschjurist

Per Ahl, vd